

การพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในจังหวัดเชียงใหม่ภายใต้การแพร่ระบาดของ ของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่

วลัยพร กาญจนการุณ¹

ปพนธีร์ ปัญญา²

เรียวตะ วากาโซเนะ³

ชลระดา หนั่นดี⁴

(Received: January 31, 2022; Revised: March 29, 2022; Accepted: August 29, 2022)

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง “การพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในจังหวัดเชียงใหม่ภายใต้การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่” มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในจังหวัดเชียงใหม่ภายใต้การแพร่ระบาดโควิด-19 2) ศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมจากการพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในจังหวัดเชียงใหม่ภายใต้การแพร่ระบาดโควิด-19 และ 3) ศึกษาแนวทางในการพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่เพื่อรองรับการพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นภายใต้การแพร่ระบาดของโควิด-19 การศึกษาครั้งนี้รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นและชาวไทยในจังหวัดเชียงใหม่ อย่างละ 5 คน แล้วจึงนำผลจากการสัมภาษณ์สร้างเป็นแบบสอบถาม โดยมีการแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นและชาวไทย อย่างละ 100 ชุด รวม 200 ชุด ผลการศึกษาพบว่า ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นยังมีความเชื่อมั่นในระบบสาธารณสุขของจังหวัดเชียงใหม่ นอกจากนี้ปัจจัยด้านภูมิอากาศที่ดี ความเป็นมิตรของคนเชียงใหม่เป็นปัจจัยบวกที่ดึงดูดทำให้ผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นตัดสินใจในการเลือกจังหวัดเชียงใหม่เป็นที่พำนักระยะยาวในช่วงหลังเกษียณได้ ด้านผู้ประกอบการได้รับผลกระทบจากการมาใช้บริการที่ลดลงของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นเนื่องจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 สำหรับแนวทางในการพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่ ควรสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในการพำนักระยะยาว โดยการเร่งแก้ปัญหามลพิษทางอากาศ การเตรียมความพร้อมด้านสาธารณสุข ด้านความสะดวกในการดำเนินชีวิตประจำวัน และด้านการสื่อสาร

คำสำคัญ: การพำนักระยะยาว เชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (โควิด-19) ผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น

¹ รองศาสตราจารย์, สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

³ อาจารย์ประจำ, สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

⁴ อาจารย์ประจำ, คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Long stay of Japanese Seniors in Chiang Mai Provincial under the COVID-19 Pandemic

Walaiporn Kanjanakaroon⁵

Papontee Panyo⁶

Ryota Wakasone⁷

Chonrada Nunti⁸

Abstract

The research on “Long stay of Japanese Seniors in Chiang Mai Provincial under the Covid-19 Pandemic” aimed to 1) Study the factors influencing the long stay of the Japanese seniors in Chiang Mai province under the Covid-19 pandemic 2) Study the socio-economic effects of a long stay of the Japanese seniors in Chiang Mai province under the Covid-19 Pandemic and 3) Study the guidelines for the development of Chiang Mai Province to accommodate the long stay of the Japanese seniors under the Covid-19 pandemic. This study collected the data from interviews with 5 Japanese seniors and 5 Thai people in Chiang Mai province then the results from the interview were created as a questionnaire. After that the questionnaires were distributed to the target group of Japanese seniors and Thai, 100 sets each, totaling 200 sets. The results showed under the Covid-19 pandemic Japanese seniors still have confidence in Chiang Mai's public health systems. Moreover, good climatic factors, the friendliness of the Chiang Mai people are positive factors that have made Japanese seniors decide to choose Chiang Mai as a long-term residence during their retirement. Entrepreneurs have been affected by the decline in service usage among Japanese seniors due to the spread of COVID-19. In addition, guidelines for the development of Chiang Mai Province should build confidence in Japanese seniors for long stays by accelerating the problem of air pollution, preparing the public health, convenience in daily life and communication.

Keywords: long stay, Coronavirus pandemic (Covid-19), Japanese seniors

---

⁵ Associate Professor, Department of Oriental Languages, Faculty of Humanities, Chiang Mai University

⁶ Assistant Professor, Department of Oriental Languages, Faculty of Humanities, Chiang Mai University

⁷ Lecturer, Department of Oriental Languages, Faculty of Humanities, Chiang Mai University

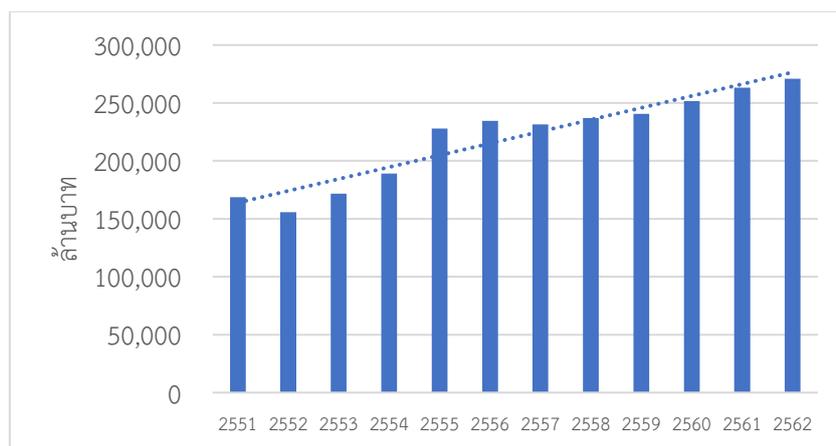
⁸ Lecturer, Faculty of Economics, Chiang Mai University

1. บทนำ

“การท่องเที่ยว” มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศต่างๆทั่วโลก จากการรายงานของ World Travel & Tourism Council (WTTTC) ซึ่งทำการวิเคราะห์ผลกระทบทางเศรษฐกิจของการเดินทางและท่องเที่ยวโลก พบว่า ในปี พ.ศ.2559 การเดินทางและท่องเที่ยวโลกสามารถกระจายรายได้ไปยังภูมิภาคต่างๆ คิดเป็นมูลค่าสูงถึง 2.3 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐและยังก่อให้เกิดการจ้างงานกว่า 109 ล้านคนทั่วโลก นอกจากนี้ยังส่งผลดีทางอ้อมจากการที่มีผู้คนเดินทางและท่องเที่ยว คิดเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจสูงถึง 7.6 ล้านล้านเหรียญดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นร้อยละ 10.2 ของรายได้ประชาชาติของโลก (World Travel & Tourism Council,2560)

ด้วยเหตุผลเหล่านี้หลายประเทศจึงให้ความสำคัญในการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อหาส่วนแบ่งทางตลาดการท่องเที่ยวโลก รัฐบาลของแต่ละประเทศต่างกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อดึงนักท่องเที่ยวทั่วโลกเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศตนเพิ่มมากขึ้น ยกตัวอย่างรัฐบาลมาเลเซียให้ความสำคัญกับการผลักดันให้มาเลเซียเป็นศูนย์กลางด้านการรักษาพยาบาลในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยการดึงดูดการลงทุนด้านบริการสุขภาพในด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมการเปิดโรงพยาบาลแห่งใหม่เพื่อรองรับจำนวนคนไข้จากต่างประเทศที่เพิ่มขึ้น ซึ่งนอกจากภาครัฐ โรงพยาบาลเอกชนต่างๆ ยังแข่งขันด้านบริการทั้งการจ้างแพทย์ต่างชาติที่มีชื่อเสียงการลงทุนด้านอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ทันสมัยมาให้บริการ และการจ้างล่ามเพื่อให้บริการนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีปัญหาด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษ รัฐบาลมาเลเซียคาดว่าอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจะสร้างรายได้ให้กับประเทศถึง 20,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ใน ปี 2568 และส่งผลให้ภาคธุรกิจอื่นๆ เช่น ธุรกิจค้าปลีก ธุรกิจการท่องเที่ยว ธุรกิจโรงแรม จะได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพตามไปด้วย (Smart Sme,2560)

สำหรับประเทศไทยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและธุรกิจที่เกี่ยวข้องมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจเป็นอย่างมากสามารถทำรายได้ให้กับประเทศมหาศาล โดยในปี พ.ศ. 2562 รายได้ประชาชาติจากการท่องเที่ยวที่ได้รับจากภาคธุรกิจโรงแรมและร้านอาหารมีมูลค่าสูงถึง 270,832 ล้านบาท และนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 ถึง 2562 มีการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องถึงร้อยละ 60 แสดงในรูปที่ 1 ดังนี้

รูปที่ 1 แสดงรายได้ประชาชาติที่ได้รับจากภาคโรงแรมและภัตตาคารในช่วงระยะเวลาปี พ.ศ. 2551 – 2562
ที่มา:สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565

อย่างไรก็ตามตั้งแต่เดือนธันวาคมปี พ.ศ.2562 ที่ผ่านมามีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (จากนี้ใช้คำว่า “โควิด-19”) และเนื่องจากมาตรการการป้องกันการระบาดของโรคดังกล่าวทำให้เกิดการปิดกั้นเมืองทั้งในและต่างประเทศ ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก โดยจากข้อมูลล่าสุด

ของกองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา นักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยสะสมระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนธันวาคม ปี พ.ศ. 2563 มีจำนวน 6.7 ล้านคน ลดลงจากช่วงเดียวกันของปี 2562 ซึ่งอยู่ที่ประมาณ 39.9 ล้านคน หรือหดตัวประมาณร้อยละ 83.2 (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2564) จากปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องพิจารณาถึงการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวที่มีมูลค่าสูง โดยการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาว (Long Stay Tourism) เป็นอีกรูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นตัวขับเคลื่อนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับนโยบายการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ กลุ่มเป้าหมายคือกลุ่มคนที่เกษียณอายุจากการทำงานมีความสามารถในการใช้จ่ายเงินเพื่อการพักผ่อนการท่องเที่ยวจำนวนมาก

ในช่วงก่อนการแพร่ระบาดของโควิด-19 ปี พ.ศ.2559 พบว่ามีนักท่องเที่ยวขอยุ่ต่อในราชอาณาจักรไทยประเภทใช้ชีวิตบั้นปลายที่ได้รับการอนุมัติ จำนวนทั้งสิ้น 68,313 คน โดยประเทศญี่ปุ่นเป็นหนึ่งใน 10 อันดับแรก ทั้งนี้ประเทศญี่ปุ่นเป็นโอกาสและความท้าทายของธุรกิจ Long stay ของประเทศไทย ข้อมูลจาก World bank พบว่าในปี พ.ศ.2559 ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุ(อายุ 65 ปี หรือมากกว่า) สูงที่สุด (ร้อยละ 26.86) และเป็นประเทศที่มีประชากรสูงถึง 126,994,511 คน (126 ล้านคน) ดังนั้นจำนวนผู้สูงอายุของญี่ปุ่นในปี พ.ศ.2559 มีประมาณ 34,107,887 คน ประกอบกับประเทศญี่ปุ่นเองประสบปัญหาภาระด้านการเงินจากการที่ต้องจ่ายสวัสดิการเป็นจำนวนมากแก่ผู้สูงอายุ โดยผู้สูงอายุกลุ่มนี้เกิดหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 หรือที่เรียกว่ากลุ่ม ‘เบบี้บูมเมอร์’ ซึ่งเป็นประชากรที่เกิดในช่วงที่รัฐบาลญี่ปุ่นส่งเสริมให้เพิ่มจำนวนประชากร หลังจากที่สูงสูญเสียประชากรในสงครามเป็นจำนวนมาก นอกจากปัญหาการเพิ่มจำนวนของผู้สูงอายุแล้ว อายุเฉลี่ยของคนญี่ปุ่นก็มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ เมื่อถึงปี พ.ศ. 2550 ‘เบบี้บูมเมอร์’ มีอายุครบ 60 ปี และเริ่มเกษียณอายุการทำงาน ทำให้บุคลากรที่มี ประสบการณ์และความเชี่ยวชาญหายไปจากภาคธุรกิจเป็นจำนวนมาก ในขณะที่จำนวนเด็กเกิดใหม่ในญี่ปุ่น มีแนวโน้มลดลงอย่างมาก โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2546 จำนวนเด็กเกิดใหม่ต่ำที่สุดในประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น ปรากฏการณ์ผู้สูงอายุมีชีวิตยืนยาว แต่จำนวนเด็กเกิดใหม่ลดลงนี้ ทำให้ฐานประชากรที่จะต้องจ่ายเงินภาษีเพื่อดูแลผู้สูงอายุลดลง และทำให้เงินบำนาญลดลงในที่สุด สวนทางกับค่าครองชีพในญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มสูงขึ้น ดังนั้นรัฐบาลญี่ปุ่นมีความพยายามในการแก้ไขปัญหาหลายวิธี เช่น ชะลอการจ่ายเงินบำนาญโดยการยืดเวลารับเงินออกไป ยืดอายุวัยเกษียณจาก 60 ปี เป็น 65 ปี รวมไปถึงนโยบายลดหย่อนภาษีให้ไปท่องเที่ยวแบบระยะยาวในต่างประเทศ (พินดา อนันตนาคม, 2557)

ทั้งนี้ก่อนการแพร่ระบาดของโควิด-19 จังหวัดเชียงใหม่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นในการท่องเที่ยวพำนักระยะยาวเนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีความสะดวกสำหรับคนญี่ปุ่นหลายด้าน อาทิ ด้านการคมนาคม ด้านการแพทย์ สถานที่ท่องเที่ยว และอีกเหตุผลสำคัญคือมีสถานกงสุลใหญ่ญี่ปุ่น ณ นครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่มีคนญี่ปุ่นจำนวนมากเป็นอันดับที่ 3 รองจากกรุงเทพฯ และชลบุรี คนญี่ปุ่นที่มาพำนักอาศัยในเชียงใหม่ มีแนวโน้มเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี เหตุผลที่ชาวญี่ปุ่นสูงอายุเลือกมาพำนักระยะยาวที่จังหวัดเชียงใหม่เพราะเชียงใหม่มีโครงสร้างสาธารณสุขที่ปลอดภัย มีความเจริญ สะดวกสบาย ผู้คนมีอัธยาศัยดี มีธรรมชาติ วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ค่าครองชีพถูกกว่าที่ญี่ปุ่น รวมถึงนโยบายของญี่ปุ่นที่สนับสนุนเรื่องการพำนักระยะยาวในต่างประเทศ (อัญญพัคคา จันทรชะลอ, 2559)

ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแทบทุกด้านของชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การใช้ชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นหนึ่งในกลุ่มเสี่ยงที่ได้รับผลกระทบจากการติดเชื้อมากที่สุด (กรมควบคุมโรค, 2563) จำเป็นต้องเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) จะเห็นได้ว่าโรคโควิด-19 ทำให้การใช้ชีวิตผิดไปจากปกติ สิ่งเหล่านี้ล้วนนำไปสู่สิ่งที่เรียกว่า New Normal หรือความปกติในรูปแบบใหม่ ซึ่งหมายถึงบรรทัดฐานและรูปแบบการใช้ชีวิตของผู้คนในสังคมจะไม่เหมือนเคย การแพร่

ระบาดของโรคดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อทางด้านต่างๆ อาทิ ด้านสาธารณสุข ด้านเศรษฐกิจรวมทั้งวิถีชีวิตของผู้สูงอายุที่พำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่

งานวิจัยชิ้นนี้จึงได้มุ่งเน้นศึกษาการพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในจังหวัดเชียงใหม่ภายใต้การแพร่ระบาดของโควิด-19 โดยพิจารณาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในจังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งศึกษาผลกระทบทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่เพื่อรองรับการพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นภายใต้การแพร่ระบาดโควิด-19

2. วัตถุประสงค์

- 1) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในจังหวัดเชียงใหม่ภายใต้การแพร่ระบาดของโควิด-19
- 2) ศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจ และสังคมจากการพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในจังหวัดเชียงใหม่ภายใต้การแพร่ระบาดของโควิด-19
- 3) ศึกษาแนวทางในการพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่เพื่อรองรับการพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นภายใต้การแพร่ระบาดของโควิด-19

3. แนวคิดและทบทวนวรรณกรรม

3.1) แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

3.1.1) แนวคิดการพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุ

การจัดรูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุนอกจากจะพิจารณาเงื่อนไขอายุแล้ว ยังจำเป็นต้องพิจารณาเงื่อนไขสำคัญทางร่างกายของผู้สูงอายุ ซึ่งได้แก่ ความสามารถของผู้สูงอายุ ภาวะสุขภาพ และระดับความต้องการการช่วยเหลือหรือภาวะการพึ่งพา ซึ่งอาจจำแนกลักษณะของผู้สูงอายุได้หลายลักษณะ เช่น แบ่งกลุ่มผู้สูงอายุออกเป็น 1) กลุ่มที่ช่วยเหลือตนเองได้ดี 2) กลุ่มที่ช่วยเหลือตนเองได้บ้าง และ 3) กลุ่มที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้เนื่องจากมีปัญหาสุขภาพหรือมีความพิการ (ระพีพรรณ คำหอม และคณะ, 2547)

การพำนักระยะยาว (Long stay) คือ การเดินทางรูปแบบหนึ่งที่อยู่ ณ สถานที่เดียวกันเป็นเวลานานและสัมผัสกับคนท้องถิ่น วัฒนธรรมและประเพณีผ่านชีวิตประจำวัน ไม่มีค่าจำกัดความของระยะเวลา การเข้าพักโดยเฉพาะ ซึ่งอาจหมายถึงการเข้าพักประมาณสองสัปดาห์ เดิมทีการพำนักระยะยาวในต่างประเทศได้รับความสนใจเนื่องจากค่าครองชีพที่ต่ำ แต่ปัจจุบันได้รับความสนใจในฐานะที่เป็นรูปแบบการเดินทางใหม่ นับตั้งแต่เกษียณอายุของบุคคลรุ่นเบบี้บูม ในญี่ปุ่นแต่ละภูมิภาคได้มุ่งเน้นไปที่การดึงดูดเรื่องการพำนักระยะยาวซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการฟื้นฟูเมืองด้วย การท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวนั้นเป็นการพักผ่อนระยะเวลานานในต่างประเทศ ซึ่งไม่ใช่การอพยพย้ายถิ่นหรือไปมีถิ่นฐานที่ถาวรในต่างประเทศ ลักษณะโดยทั่วไปของกลุ่ม Long Stay คือกลุ่มผู้สูงอายุ หรือวัยเกษียณอายุ ซึ่งส่วนใหญ่ประสบความสำเร็จในชีวิตการทำงานแล้วมีกำลังซื้อสูงจะสามารถเดินทางออกนอกประเทศเป็นเวลานานๆ ได้ และต้องการหลบเลี่ยงอากาศหนาวจัดในฤดูหนาวมาพักในประเทศที่อบอุ่นกว่า มีสิ่งแวดล้อมที่ดี มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมประเพณีกับประชาชนในท้องถิ่น มีการท่องเที่ยวเปลี่ยนบรรยากาศเป็นครั้งคราว รวมทั้งต้องการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เมื่อเจ็บป่วยก็ได้รับการดูแลรักษาอย่างมีมาตรฐาน (ปานเสก อาทรธรรุสุขและคณะ, 2561)

3.1.2) SWOT Analysis

เป็นการวิเคราะห์สภาพองค์การหรือหน่วยงานในปัจจุบันเพื่อค้นหา จุดแข็ง จุดเด่น จุดด้อย หรือสิ่งที่อาจเป็นปัญหาสำคัญในการดำเนินงานสู่สภาพที่ต้องการในอนาคต SWOT เป็นตัวย่อที่มีความหมายดังนี้ Strengths มาจากคำว่าจุดแข็งหรือข้อได้เปรียบ Weaknesses คือจุดอ่อนหรือข้อเสียเปรียบ Opportunities คือโอกาสที่จะดำเนินการได้ Threats คืออุปสรรค ข้อจำกัด หรือปัจจัยที่คุกคามการดำเนินงานขององค์การ หลักการสำคัญของ SWOT ก็คือการวิเคราะห์โดยการสำรวจจากสภาพการณ์ 2 ด้าน คือ สภาพการณ์ภายในและสภาพการณ์ภายนอก ดังนั้นการวิเคราะห์ SWOT จึงเรียกได้ว่าเป็น การวิเคราะห์สภาพการณ์ (Situation Analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน เพื่อให้รู้ตนเอง รู้จักสภาพแวดล้อม ชัดเจน และวิเคราะห์โอกาสอุปสรรค การวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ทั้งภายนอกและภายในองค์กร ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารขององค์กรทราบถึงการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายนอกองค์กร ทั้งสิ่งที่ได้เกิดขึ้นแล้วและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต รวมทั้งผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ที่มีต่อองค์กรธุรกิจ และจุดแข็ง จุดอ่อน และความสามารถด้านต่างๆ ที่องค์กรมีอยู่ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดกลยุทธ์และการดำเนินตามกลยุทธ์ขององค์กรระดับองค์กรที่เหมาะสมต่อไป

3.1.3) การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติก (logistic regression analysis)

การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติก (logistic regression analysis) เป็นเทคนิคการวิเคราะห์สถิติ ใช้สำหรับหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (มากกว่าหรือเท่ากับ 1 ตัว) กับตัวแปรตาม และพยากรณ์โอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ที่สนใจ เมื่อแบ่งตามระดับการวัดของตัวแปรสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกทวิ (Binary logistic regression) และการวิเคราะห์โลจิสติกแบบพหุกลุ่ม(Multinomial logistic regression) ซึ่งการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกดังกล่าวแตกต่างกันในด้านของตัวแปรตาม โดยการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกทวิใช้กับตัวแปรตามที่มีค่าได้เพียง 2 ค่า คือ 0 กับ 1 เช่น กลุ่มที่มีเหตุการณ์กับกลุ่มที่ไม่มีเหตุการณ์ หรือ เลือกและไม่เลือก เป็นต้น ส่วนการวิเคราะห์โลจิสติกแบบพหุกลุ่มใช้กับตัวแปรตามที่มีมากกว่า 2 ค่า เช่น ตัวแปรตามหมายถึงรูปแบบการขนส่งของแต่ละบุคคลแก่ เครื่องบินรถยนต์ส่วนบุคคลและรถโดยสารสาธารณะ เป็นต้น (ยุทธ ไภยวรรณ, 2555)

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่องการพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในจังหวัดเชียงใหม่ยังพบว่าการศึกษายังไม่เป็นที่แพร่หลายเท่าที่ควร โดยเฉพาะ พล แจ่มจันทร์ และ อรไท โสภารัตน์ (2555) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพำนักระยะยาวของคนญี่ปุ่นในจังหวัดเชียงใหม่: การวิเคราะห์ปัจจัยกำหนดในช่วงก่อนและหลังการพำนัก จากการศึกษา พบว่า “ปัจจัยกำหนด” เรียงตามระดับความสำคัญต่อการตัดสินใจพำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ ปัจจัยด้านค่าครองชีพ (เมื่อเทียบกับมาตรฐานชีวิต) คนท้องถิ่น (ความเป็นมิตรและความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) ความปลอดภัยและความมั่นคง ความสวยงามและดึงดูดของสถานที่ท่องเที่ยว อาหารและวัฒนธรรม ภาษา การมีญาติหรือเพื่อนอาศัยอยู่ด้วย และแคมเปญส่งเสริมและสนับสนุนการ พำนักระยะยาวจากมุมมองประสบการณ์ที่สัมผัส ปัจจัยทุกด้านให้ประสบการณ์ที่ดีกว่าความคาดหวังที่นักท่องเที่ยวมี ยกเว้นด้านความปลอดภัยและความมั่นคง ประเด็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมการอยู่อาศัยโดยเฉพาะเรื่องการบังคับใช้และปฏิบัติตามกฎจราจรในจังหวัดเชียงใหม่เป็นเรื่องที่กระทบต่อความรู้สึกเป็นอย่างมาก

นอกจากนี้ วลัยพร กาญจนการุณ และ อธิรัช ปัญญา (2557) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจขยายเวลาพำนักอยู่ของผู้พำนักระยะยาวชาวญี่ปุ่นในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจขยายเวลาพำนักเกิดจากปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ รายได้ สถานภาพหลังเกษียณ ความประทับใจในเชียงใหม่ ลักษณะที่พักและทำเลที่พักในปัจจุบัน นอกจากนี้ปัจจัยด้านสังคม เศรษฐกิจและ

วัฒนธรรมของเชียงใหม่ ยังมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจขยายเวลาพำนัก ทราบแหล่งข้อมูลก่อนมาพำนักอยู่ที่เชียงใหม่จากสื่อโทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ และเพื่อนชาวญี่ปุ่นที่รู้จัก ส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์มาอยู่ชั่วคราวที่เชียงใหม่ และไม่มีเพื่อนคนไทยที่รู้จักก่อนมาพำนักระยะยาวที่เชียงใหม่พอมารู้จักแล้วก็สามารถประสานเครือข่ายทางสังคมร่วมกับชาวญี่ปุ่นด้วยกัน โดยการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของสมาคมผู้พำนักระยะยาวชาวญี่ปุ่นในจังหวัดเชียงใหม่ หรือการสร้างกลุ่มเพื่อนที่เป็นผู้พำนักระยะยาวชาวญี่ปุ่นด้วยกัน การเข้าร่วมเป็นสมาชิกของสมาคมฯดังกล่าว มีผลไม่มากนักต่อการตัดสินใจขยายเวลาพำนักในเชียงใหม่ แต่การเข้าร่วมหรือการรวมกลุ่มนี้นำไปสู่การเกิดกลุ่มเพื่อนใหม่ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจขยายเวลาในการพำนัก ผลการศึกษาชี้ให้เห็นตรงกันข้ามกับสมมติฐานที่วางไว้เพราะการมีกิจกรรมให้เข้าร่วมโดยมีคนไทยเป็นคนกลางเชื่อมต่อระหว่างพำนักอยู่ กลับไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจที่จะขยายเวลาพำนัก การเข้าร่วมกิจกรรมใดๆที่สัมพันธ์กับสังคมเชียงใหม่ นั้นเกิดจากการขอความร่วมมือจากสถานกงสุลใหญ่ญี่ปุ่น ณ นครเชียงใหม่เป็นสำคัญ แต่มีกลุ่มผู้พำนักระยะยาวชาวญี่ปุ่นจำนวนหนึ่งที่ต้องการสร้างสัมพันธ์กับสังคมเชียงใหม่ โดยแสดงตนเป็นอาสาสมัครในกิจกรรมต่างๆ ปัญหาส่วนใหญ่ของผู้พำนักระยะยาวชาวญี่ปุ่นในจังหวัดเชียงใหม่จะเป็นปัญหาด้านอุบัติเหตุและการสื่อสาร เมื่อประสบปัญหาส่วนใหญ่จะแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง หรือมีเพื่อนชาวญี่ปุ่นด้วยกัน คอยให้ความช่วยเหลือในการแก้ปัญหา และสิ่งที่ผู้พำนักระยะยาวชาวญี่ปุ่นในจังหวัดเชียงใหม่ต้องการให้รัฐบาลไทยช่วยเหลือมากที่สุดคือ การขยายหรือยืดหยุ่นวีซ่าให้อยู่เชียงใหม่ให้นานขึ้น

สุดปรารถนา ดวงแก้ว (2558) ศึกษาเกี่ยวกับ การพำนักระยะยาวของคนญี่ปุ่นวัยหลังเกษียณ โดยเฉพาะพลวัตของคนญี่ปุ่นที่เข้ามาพำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนญี่ปุ่นวัยหลังเกษียณ จำนวนคนญี่ปุ่นที่เข้ามาพำนักระยะยาวที่เชียงใหม่เพิ่มขึ้นทุกๆ ปีนั้น เป็นผลมาจากปัจจัยผลักดันจากญี่ปุ่นและปัจจัยดึงดูดจากไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทัศนคติต่อการดำเนินชีวิตหลังวัยเกษียณ คนญี่ปุ่นย้ายถิ่นเพื่อการดำเนินชีวิต (Lifestyle Migration) ซึ่งเป็นการย้ายถิ่นรูปแบบใหม่ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคือคนญี่ปุ่นวัยหลังเกษียณที่พำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 113 ชุด ผลการศึกษาพบว่า คนญี่ปุ่นที่พำนักระยะยาวในเชียงใหม่มีระดับการปรับตัวแตกต่างกันขึ้นอยู่กับเงื่อนไขต่างๆ ได้แก่ การเข้ากลุ่มหรือไม่เข้าร่วมกลุ่มคนญี่ปุ่น ซึ่งทำให้เกิดความแตกต่างในการปรับตัวทางสังคมและวัฒนธรรม โดยผู้ที่เข้ากลุ่มตอบว่าตนเองสามารถปรับตัวได้ดี และมีการติดต่อกับคนไทยท้องถิ่นมากกว่าผู้ที่ไม่เข้ากลุ่ม เนื่องจากการเข้ากลุ่มเป็นการสร้างทุนทางสังคมอย่างหนึ่ง คนญี่ปุ่นกลุ่มนี้ใช้ทุนทางสังคมเป็นเครื่องมือในสร้างเครือข่ายติดต่อแลกเปลี่ยนเพื่อปรับตัวในการดำเนินชีวิตและปฏิสัมพันธ์กับคนไทย อย่างไรก็ตามยังพบว่าผู้ที่ไม่เข้ากลุ่มบางคนสามารถปรับตัวได้ดี แม้ว่าคนญี่ปุ่นกลุ่มนี้ไม่เข้ากลุ่มแต่ก็สามารถสร้างทุนทางสังคมเองโดยการสร้างผ่านรูปแบบความสัมพันธ์แบบส่วนตัว นอกจากนี้ผู้ที่มีความสามารถทางภาษาหรือมีประสบการณ์พำนักระยะยาวมาแล้วมีข้อมูลมาก จนสามารถแปลงทุนทางภาษา และทุนทางข้อมูลเหล่านั้น เป็นทุนทางสังคมในการติดต่อแลกเปลี่ยนทั้งคนญี่ปุ่นและคนไทย

ต่อมาอัญญาพัคคา จันทรชะลอและคณะ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง มุมมองและแนวโน้มของธุรกิจที่พำนักระยะยาวสำหรับชาวญี่ปุ่นสูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารจากหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการธุรกิจที่พำนักระยะยาวสำหรับชาวญี่ปุ่นสูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่ และผู้ทรงคุณวุฒิ ต่างเห็นพ้องกันว่า นักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นสูงอายุเป็นนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ และการพำนักระยะยาวเป็นทิศทางที่สดใสสำหรับการท่องเที่ยวไทย เพราะการท่องเที่ยวเป็นเสาหลักในการผลักดันเศรษฐกิจไทยที่สำคัญในปัจจุบัน ซึ่งการพำนักระยะยาวจะนำมาซึ่งเม็ดเงินจำนวนมาก เพราะนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะอยู่เป็นเวลานานวันขึ้น และเกี่ยวพันกับธุรกิจอื่นๆ อีกมากมายเช่น สปา กอล์ฟ ร้านอาหาร บริษัทนำเที่ยว เป็นต้น เหตุผลที่ชาวญี่ปุ่นสูงอายุเลือกมาพำนักระยะยาวที่จังหวัดเชียงใหม่เพราะเชียงใหม่มีโครงสร้างสาธารณูปโภคที่ดี ผู้คนมีอัธยาศัย

ดีและมีค่าครองชีพสูงกว่าที่ญี่ปุ่น ในปีเดียวกัน กรวรรณ สังขร (2559) ได้ทำการศึกษาโอกาส และศักยภาพ การแข่งขันด้านธุรกิจ Long Stay กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ผลการศึกษาพบว่า พื้นที่ภาคเหนือตอนบน 1 มีศักยภาพในการแข่งขันธุรกิจการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาว เนื่องจากมีต้นทุนทั้งทางด้าน ที่ตั้งและ ปัจจัย ทางด้านแหล่งท่องเที่ยว ต้นทุนทางวัฒนธรรม โดยมีวัฒนธรรมล้านนาที่สวยงาม โดดเด่น เอื้อต่อการ พัฒนาและสร้างมูลค่าทางการท่องเที่ยว นอกจากนี้พื้นที่ภาคเหนือตอนบน 1 ยังมีสภาพแวดล้อมที่ เอื้ออำนวยในการพักอาศัยระยะยาวสำหรับนักท่องเที่ยว มีโครงข่ายการคมนาคมหลัก สามารถติดต่อเชื่อมโยง รวมทั้งมีความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

พิชญลักษณ์ พิชญกุล และ อติศักดิ์ ธีรานูพัฒนา (2561) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้เกี่ยวกับ เชียงใหม่ของชาวญี่ปุ่นสูงอายุที่พำนักระยะยาว รวมถึงเพื่อหาข้อเสนอแนะในการวางแผนกลยุทธ์ของจังหวัด เชียงใหม่ จากการศึกษาพบว่าก่อนที่จะเดินทางมาท่องเที่ยวหรืออาศัยในเชียงใหม่ ชาวญี่ปุ่นเหล่านี้รับรู้ ว่า เชียงใหม่เป็นจังหวัดที่มีความปลอดภัยในระดับ “มาก” ส่วนในด้านคุณภาพการรักษายาบาล คุณภาพการ บริการของรัฐ ความสะดวกด้านภาษาและข้อมูลที่สื่อสาร และบทบาทหรือคุณค่าต่อสังคมอยู่ในระดับ “ปาน กลาง” แต่เมื่อได้มาท่องเที่ยวหรือพำนักในเชียงใหม่และมีประสบการณ์ตรงแล้ว ระดับการรับรู้ในทุกด้านมีค่า มากขึ้น ยกเว้นด้านบทบาทหรือคุณค่าต่อสังคมที่มีค่าลดลง ซึ่งทางจังหวัดเชียงใหม่ควรรักษาการรับรู้ ภาพลักษณ์ที่ดีไว้และมุ่งพัฒนาในส่วนที่ยังขาดไป โดยจัดให้สมาคมชาวญี่ปุ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของ จังหวัดแล้วเกิดการสื่อสารแบบปากต่อปากในหมู่ชาวญี่ปุ่นเอง

เทียนแก้ว เลี่ยมสุวรรณและคณะ (2562) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบของการท่องเที่ยวแบบ พำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในประเทศไทย: กรณีศึกษาอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ซึ่งใช้ วิธีการวิจัยแบบผสมผสานเพื่อศึกษาคุณลักษณะและความต้องการของชาวญี่ปุ่นและเสนอรูปแบบการ ท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยหลักต้นสำคัญสำหรับ การจัดการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวในประเทศไทย คือ นโยบายรัฐบาลของรัฐบาลญี่ปุ่น และปัจจัยดึงดูด คืออากาศ สภาพแวดล้อมของประเทศไทยและค่าครองชีพ โดยมีการนำเสนอ “รูปแบบการท่องเที่ยวแบบ พำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นแบบสบาย ๆ (Kaiteki Style) ณ ศรีราชา: เมืองที่เป็นมิตรกับ ผู้สูงอายุ” ซึ่งควรมีลักษณะ คือ (1) ความสบายกาย: ที่พักอาศัยมีสิ่งอำนวยความสะดวก ปลอดภัยและสงบ มี อาหารที่มีคุณภาพ สภาพแวดล้อมทางกายภาพมีความปลอดภัย มีความสะดวกในการเดินทางและมีบริการ สุขภาพที่มีมาตรฐาน (2) ความสบายใจ: สร้างความรู้สึกให้เสมือนอยู่ในประเทศญี่ปุ่น (ที่พักอาศัย อาหาร สถานที่ทำกิจกรรม/พบปะระหว่างกัน) มีผู้ดูแล/ผู้ให้บริการที่สื่อสารภาษาญี่ปุ่นได้ บริการสุขภาพได้รับความ ค้ำครองจากระบบประกันสุขภาพ และมีบริการและเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการเข้าถึงข้อมูลโดยใช้ภาษาญี่ปุ่น ทั้งนี้ ต้องอยู่บนเงื่อนไขจำเป็น คือ การสร้างลักษณะทางกายภาพที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ พื้นที่สาธารณะมีมาตรฐาน ปลอดภัย มีสิ่งอำนวยความสะดวกเหมาะสม การพัฒนาระบบการตรวจลงตราวีซ่าให้มีมาตรฐาน และการ พัฒนาบุคลากรทั้งภาคเอกชนและภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาว

อย่างไรก็ตาม ในปลายปี พ.ศ.2562 เกิดการระบาดของโควิด-19 ซึ่งธุรกิจภาคการท่องเที่ยวเป็นส่วน แรกที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ดังกล่าว เพราะการเคลื่อนตัวของนักท่องเที่ยวทั่วโลกต้องชะลอตัวหรือ หยุดชะงักในบางประเทศ อย่างไรก็ตามการแพร่ระบาดของโควิด-19 เป็นอุบัติการณ์ใหม่ที่เกิดขึ้นทั่วโลก จึงทำให้ งานวิจัย บทความต่าง ๆ ที่ศึกษาในส่วนของผลกระทบยังมีไม่มากนัก ทั้งนี้ทางทีมวิจัยได้รวบรวมบทความและ การศึกษาผลกระทบของการแพร่ระบาดของโควิด-19 ดังนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยคาดการณ์ว่าการหดตัวของ การท่องเที่ยวและการส่งออกอาจทำให้เศรษฐกิจปี พ.ศ. 2563 มีการเจริญเติบโตได้เพียงร้อยละ 1.3 ซึ่งน้อยกว่าที่คาดการณ์ไว้ (เศรษฐกิจเจริญเติบโตคาดการณ์ร้อยละ 2.8) ด้านกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

คาดการณ์ว่าประเทศไทยจะสูญรายได้จากนักท่องเที่ยว 2.5 แสนล้านบาทในปี พ.ศ. 2563 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2563) นอกจากผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจแล้วยังมีผลต่อการดำรงชีวิตด้วย ทั้งนี้การท่องเที่ยวภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนรูปแบบการท่องเที่ยว โดยเน้นในกลุ่มการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพมากยิ่งขึ้น และการพำนักระยะยาวในประเทศไทยยังเป็นรูปแบบที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจอย่างมาก จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมาพบว่ายังไม่มีการศึกษาใดที่นำอิทธิพลของการแพร่ระบาดโควิด-19 มาพิจารณาในด้านการพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นโดยเฉพาะในเขตพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ที่เป็นเมืองหลักที่ได้รับความนิยม ดังนั้นทางทีมวิจัยจึงมีความสนใจเพื่อทำการศึกษการพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในจังหวัดเชียงใหม่ภายใต้การแพร่ระบาดของโควิด-19

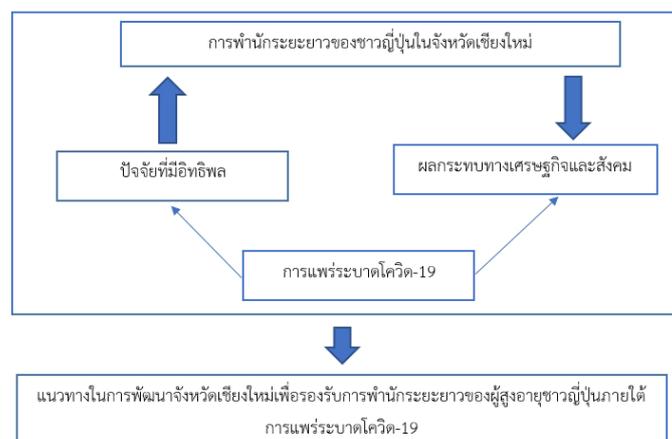
4. วิธีการวิจัย

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ในการศึกษาการพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในจังหวัดเชียงใหม่ภายใต้การแพร่ระบาดของโควิด-19 นั้น การเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อการสัมภาษณ์ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยเลือกจากกลุ่มผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นที่พำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 5 คน และมีการเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อการสอบถามโดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสอบถามเลือกมาโดยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบสุ่ม โดยยึดตามแนวคิดของ Yamane ซึ่งกำหนดระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 และกำหนดความคลาดเคลื่อนไว้ร้อยละ 10 ผลจากการคำนวณได้ขนาดตัวอย่างดังนี้ กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นที่พำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 100 คน โดยมีประชากรคือ จำนวนชาวญี่ปุ่นที่พำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่ในปี พ.ศ. 2561 จำนวนทั้งสิ้น 2,970 คน (สถานกงสุลใหญ่ญี่ปุ่น ณ นครเชียงใหม่, 2562)

นอกจากนี้ทางด้านการศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมจากการพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในจังหวัดเชียงใหม่ภายใต้การแพร่ระบาดของโควิด-19 การเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อการสัมภาษณ์ ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยเลือกจากกลุ่มผู้ประกอบการและประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่ที่ได้รับผลกระทบจากการพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นจำนวน 5 คน และการเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อการสอบถาม โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสอบถามเลือกมาโดยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบสุ่ม โดยยึดตามแนวคิดของ Yamane ซึ่งกำหนดระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 และกำหนดความคลาดเคลื่อนไว้ ร้อยละ 10 กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการและประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่ที่ได้รับผลกระทบจากการพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นจำนวน 100 คน จากประชากรจังหวัดเชียงใหม่ทั้งสิ้น 1,640,479 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2563)

4.2 กรอบวิจัย

รูปที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4.3 ขั้นตอนและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

4.3.1 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

เมื่อได้รับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ในเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในจังหวัดเชียงใหม่ภายใต้การแพร่ระบาดของโควิด-19 จากผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นจำนวน 5 คน และเรื่องผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมจากการพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในจังหวัดเชียงใหม่ภายใต้การแพร่ระบาดของโควิด-19 จากผู้ประกอบการและประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่ที่ได้รับผลกระทบจากการพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นจำนวน 5 คน จากนั้นจะนำข้อมูลดังกล่าวมาสรุปเป็นข้อคำถามเพื่อ สอบถามในประเด็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจพำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่ของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น รวมทั้งออกแบบสอบถามเพื่อสอบถามผลกระทบทางด้านสังคมและเศรษฐกิจจากการพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในจังหวัดเชียงใหม่

4.3.2) ข้อมูลจากการแบบสอบถาม ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์ได้ดังนี้

4.3.2.1) การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในจังหวัดเชียงใหม่ภายใต้การแพร่ระบาดของโควิด-19 ใช้สถิติเชิงอนุมาน โดยเป็นแบบจำลองโลจิสติกแบบสองทางเลือก (Binary Logit model) โดยมีรูปแบบความสัมพันธ์ดังนี้

$$\begin{aligned}
 y_i = & \beta_0 + \beta_1 x_{1i} + \beta_2 x_{2i} + \beta_3 x_{3i} + \beta_4 x_{4i} + \beta_5 x_{5i} + \beta_6 x_{6i} \\
 & + \beta_7 x_{7i} + \beta_8 x_{8i} + \beta_9 x_{9i} + \beta_{10} x_{10i} + \beta_{11} x_{11i} + \beta_{12} x_{12i} \\
 & + \beta_{13} x_{13i} + \beta_{14} x_{14i} + \beta_{15} x_{15i} + \beta_{16} x_{16i} + \beta_{17} x_{17i} \\
 & + \beta_{18} x_{18i} + \beta_{19} x_{19i} + \varepsilon_i
 \end{aligned} \tag{1}$$

โดยที่ y คือตัวแปรตาม กำหนดให้ 1 คือเลือกพำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่หากมีการแพร่ระบาดของโควิด-19 และ 0 คือ เลือกพำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่หากมีการแพร่ระบาดของโควิด-19

$\beta_0, \beta_1, \beta_2, \dots, \beta_{19}$ คือค่าสัมประสิทธิ์

$x_1, x_2, \dots, x_{19}$ คือตัวแปรอิสระ (แสดงรายละเอียดในตารางที่ 1)

ε คือค่าความคลาดเคลื่อน และ $i = 1$ ถึง 100

สามารถคำนวณหาค่าความน่าจะเป็นหรือโอกาสที่ผู้สูงอายุจะเลือกพำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ในรูปแบบความน่าจะเป็นดังสมการต่อไปนี้

$$P(y) = \frac{e^z}{1 + e^z} \tag{2}$$

โดย $P(y)$ คือ ค่าความน่าจะเป็นที่ผู้สูงอายุจะเลือกพำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 และ e คือ ค่าล็กอธรรมชาติมีค่าประมาณ 2.718

4.3.2.2) ผลกระทบทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นที่พำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่ภายใต้การแพร่ระบาดของโควิด-19 โดยนำเสนอในรูปแบบของตาราง ความถี่ ร้อยละและสถิติเชิงพรรณนา โดยการวิเคราะห์โดยมาตราวัดแบบประเมินค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert Scale) โดยจะแยกระดับความสำคัญออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

4.3.3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่ในการรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นโดยการวิเคราะห์จากจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis)

5. ผลการวิจัย

5.1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในจังหวัดเชียงใหม่ภายใต้การแพร่ระบาดของโควิด-19

ภายใต้การแพร่ระบาดของโควิด-19 ผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นทราบว่าจะมีการแพร่ระบาดเกิดขึ้น หากส่วนใหญ่ยังตัดสินใจที่จะพำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่สูงถึงร้อยละ 85 โดยปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในการพำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ประกอบด้วย 1) จังหวัดเชียงใหม่มีอากาศดีเหมาะแก่การพักผ่อนในบั้นปลายของชีวิต (ในช่วงเวลาปกติที่ไม่มีปัญหา PM 2.5) 2) ผู้คนในจังหวัดเชียงใหม่เป็นมิตรอัธยาศัยดี 3) ความเชื่อมั่นของโรงพยาบาลในจังหวัดเชียงใหม่ 4) ค่าใช้จ่ายในด้านสุขภาพ และ 5) ค่าครองชีพต่ำ โดยค่าครองชีพในการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นที่พำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่เห็นว่ามีค่าเหมาะสม จึงทำให้รู้สึกคุ้มค่ากับค่าใช้จ่ายที่จ่ายไปในการดำรงชีพ เมื่อพิจารณาค่า Odd ratio จากค่า Exp (B) สามารถอธิบายได้ว่าหากปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้นมีการเปลี่ยนแปลงจะสามารถเพิ่มโอกาสให้ผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นเลือกพำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่เพิ่มขึ้น แสดงในตารางที่ 2 ดังนี้

ตัวแปรอิสระ	ค่าสัมประสิทธิ์	Std. Error	Exp (B)	sig
ค่าคงที่ (β_0)	0.137	0.195	0.704	0.484
ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว (x_1)	-0.125	0.059	-0.230	0.375
ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว (x_2)	0.214	0.062	0.438	0.940
อากาศที่ดี (x_3)	0.008	0.037	0.021	0.039*
มีจุดเชื่อมต่อไปประเทศอื่น (x_4)	-0.129	0.042	-0.318	0.307
มีอาหารหลากหลายให้เลือกรับประทาน (x_5)	-0.033	0.047	-0.090	0.492
ผู้คนเป็นมิตร อัธยาศัยดี (x_6)	0.026	0.051	0.014	0.023*
มีความปลอดภัยเหมาะแก่การพำนักระยะยาว (x_7)	0.026	0.048	0.062	0.584
วัฒนธรรมประเพณีที่น่าสนใจ (x_8)	0.057	0.042	0.133	0.083
ความเชื่อมั่นของโรงพยาบาลในจังหวัดเชียงใหม่ (x_9)	0.100	0.036	-0.241	0.017*
ค่าใช้จ่ายในด้านสุขภาพ (x_{10})	0.058	0.062	0.133	0.042*
ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (x_{11})	0.111	0.060	0.227	0.169
ค่าครองชีพต่ำ (x_{12})	0.126	0.029	0.386	0.020*
ความสะดวกในการเดินทาง/คมนาคม (x_{13})	-0.184	0.052	-0.453	0.602
ความสะดวกในการหาที่พัก (x_{14})	0.338	0.055	0.597	0.337
ความสะดวกในการจัดการด้านวีซ่า (x_{15})	-0.213	0.035	-0.695	0.282
มีเพื่อนชาวไทยที่เชียงใหม่ (x_{16})	0.075	0.028	0.258	0.890
มีเพื่อนชาวญี่ปุ่นที่เชียงใหม่ (x_{17})	0.078	0.045	0.239	0.870

มีกิจกรรมกลุ่มให้ทำ (x_{18})	-0.094	0.036	-0.374	0.107
ได้ถ่ายทอดความรู้/ประสบการณ์สู่สังคมท้องถิ่น (x_{19})	0.019	0.030	0.066	0.529

*หมายถึงมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในจังหวัดเชียงใหม่ภายใต้การแพร่ระบาดของโควิด-19

ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ต่อผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นที่พำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่คือการที่ไม่สามารถเดินทางกลับประเทศได้เนื่องจากมาตรการของรัฐบาลในการสกัดการแพร่ระบาดของโควิด-19 (Covid-19) จึงทำให้มีการปิดสนามบิน ทั้งสายการบินในประเทศและต่างประเทศทำให้เกิดความกังวลในกลุ่มของชาวญี่ปุ่นที่พำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่ นอกจากนี้แล้วผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นมักจะมีกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน มีการพบปะสังสรรค์ระหว่างเพื่อนฝูงและคนรู้จัก การแพร่ระบาดของโรคดังกล่าวทำให้กิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ต้องหยุดไปเนื่องจากความกังวลของชาวญี่ปุ่นและจากมาตรการของรัฐบาลในการให้ประชาชนรักษาระยะห่างทางสังคม

ผลกระทบจากการแพร่ระบาด COVID-19	ร้อยละ
ไม่สามารถเดินทางกลับประเทศได้	38.1
ไม่สามารถทำกิจกรรมกลุ่มได้ตามปกติ	21.2
ไม่สามารถพบปะเพื่อนฝูงได้	15.9
ไม่สามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุข	7.9
ไม่ได้รับผลกระทบ	6.9

ตารางที่ 3 แสดงผลกระทบจากการแพร่ระบาด COVID-19 ต่อผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นที่พำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่

5.2 ผลกระทบทางเศรษฐกิจ และสังคมจากการพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในจังหวัดเชียงใหม่ภายใต้การแพร่ระบาดของโควิด-19

สำหรับการศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมจากการพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในจังหวัดเชียงใหม่ ในมุมมองของชาวเชียงใหม่ที่รู้จักกับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นนั้น โดยส่วนใหญ่ความสัมพันธ์เป็นลักษณะของการเป็นเพื่อนกับชาวญี่ปุ่น แต่มีความสนิทเพียงเล็กน้อยคือสามารถพูดคุยกันได้ ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารเป็นภาษาญี่ปุ่น อย่างไรก็ตามเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือกลุ่มที่มีความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นซึ่งมีการสื่อสารกันเป็นประจำ จึงไม่สามารถบ่งบอกได้ถึงความสามารถทางด้านภาษาของคนเชียงใหม่ว่ามีทักษะในด้านภาษาญี่ปุ่นมากน้อยเพียงใด

ผลกระทบทางสังคม โดยส่วนใหญ่แล้วชาวเชียงใหม่เห็นว่าการพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุส่งผลดีต่อสังคมคือเกิดการถ่ายทอดวัฒนธรรมของญี่ปุ่นและมีการถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชน นอกจากนี้ ชาวไทยยังมีมุมมองต่อชาวญี่ปุ่นในแง่ดี เช่น มีความเห็นว่าผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นอัธยาศัยดีและเป็นมิตร มีความเคารพกฎระเบียบ มีน้ำใจและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ โดยก่อนการแพร่ระบาดของโควิด-19 ได้เข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมกับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น เช่น การพบปะพูดคุย การรับประทานอาหารร่วมกัน ทำงานร่วมกัน กิจกรรมสังสรรค์และการประชุมต่างๆ สำหรับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่ส่งผลทางด้านสังคม คือทำให้ชาวไทยและผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ได้เลย สามารถกล่าวได้ว่าการแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ทางด้านสังคมระหว่างชาวไทยและผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น

ผลกระทบจากโควิด-19 ต่อการร่วมกิจกรรมระหว่างกลุ่มตัวอย่างชาวไทยและผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น	ร้อยละ
ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้เลย	57.1
เข้าร่วมกิจกรรมน้อยลง	30.6
เข้าร่วมกิจกรรมเป็นปกติ	12.2

ตารางที่ 4 ผลกระทบจากโควิด-19 ต่อการร่วมกิจกรรมระหว่างกลุ่มตัวอย่างชาวไทยและผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น

ผลกระทบทางเศรษฐกิจ ชาวไทยในจังหวัดเชียงใหม่เห็นว่าการพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นทำให้คนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มมากขึ้น มีการจ้างงานมากขึ้นด้วย อย่างไรก็ตามผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้รายได้ของผู้ประกอบการต่างๆ ลดลง เนื่องจากกลุ่มลูกค้าผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นมาใช้บริการลดลง ซึ่งหากผ่านพ้นวิกฤตโควิดผู้ประกอบการทั้งหมดต้องการให้ชาวญี่ปุ่นมาใช้บริการของตนเอง เนื่องจากสร้างรายได้ให้กับสถานประกอบการและชุมชนเพิ่มมากขึ้น

การใช้บริการของกลุ่มลูกค้าผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น	ก่อนการแพร่ระบาดของโควิด-19 ร้อยละ	ภายใต้การแพร่ระบาดของโควิด-19 ร้อยละ
ผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นมาใช้บริการทุกวัน	54.5	0
ผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นมาใช้บริการบ้าง	45.5	40.5
ผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นไม่มาใช้บริการเลย	0	59.5

ตารางที่ 5 การใช้บริการของกลุ่มลูกค้าผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นก่อนการแพร่ระบาดของโควิด-19

5.3 แนวทางการพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่เพื่อรองรับการพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น

การศึกษาแนวทางการพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่เพื่อรองรับการพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นทำการวิเคราะห์ด้วย SWOT Analysis จากข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างทั้งในส่วนของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นและชาวไทยที่มีปฏิสัมพันธ์กับชาวญี่ปุ่นผลการศึกษาพบว่า

จุดแข็ง ของจังหวัดเชียงใหม่ในการรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นที่พำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่คือผู้คนเป็นมิตรอัธยาศัยดี (92.5) ในมุมมองของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นที่ตัดสินใจพำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่เนื่องจากเห็นว่าคนเชียงใหม่มีลักษณะเป็นมิตรและอัธยาศัยดี นอกจากนี้เชียงใหม่ยังเป็นจังหวัดที่มีภูมิอากาศดี (80.1) เหมาะแก่การพักผ่อนในบั้นปลายของชีวิต และยังเป็นจังหวัดที่มีความปลอดภัยจากอาชญากรรมและภัยธรรมชาติ (76.4) ค่าครองชีพต่ำ (67.9) ในการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นที่พำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่เห็นว่ามีความเหมาะสม จึงทำให้รู้สึกคุ้มค่ากับค่าใช้จ่ายที่จ่ายไปในการดำรงชีพ นอกจากนี้จังหวัดเชียงใหม่ยังมีวัฒนธรรมที่หลากหลาย (65.5) เป็นที่ดึงดูดของคนต่างพื้นที่ ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 นั้นผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นยังคงมีความเชื่อมั่นในระบบสาธารณสุขของจังหวัดเชียงใหม่ (75.6) ว่ามีมาตรฐานในระดับสากล โดยระบบสาธารณสุขของจังหวัดเชียงใหม่นับได้ว่าการพัฒนาไปอย่างมาก โรงพยาบาลต่างๆ ที่อยู่ในจังหวัดเชียงใหม่มีอุปกรณ์และเครื่องมือทางการแพทย์ที่ดี ทันสมัย มีล่ามภาษาต่างประเทศ ทำให้ระบบการดูแลคนไข้ได้รับการยอมรับจากผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น สำหรับค่าใช้จ่ายในด้านสุขภาพ (64.1) มีราคาต่ำกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับโรงพยาบาลในกรุงเทพฯ

จุดอ่อน ของจังหวัดเชียงใหม่ในการรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นที่พำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่คือปัญหาคุณภาพอากาศ PM 2.5 (82.2) หรือวิกฤตหมอกควันพิษที่เกินค่ามาตรฐานและส่งผลกระทบต่อสุขภาพซึ่งเป็นสาเหตุของโรคเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจ โดยเฉพาะในประชากรกลุ่มเสี่ยงเช่นผู้ป่วยโรคระบบทางเดินหายใจ เด็ก และผู้สูงอายุเป็นต้น ปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นเป็นประจำทุกปีในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ – เมษายน

นอกจากนี้การใช้ทางเดินสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ (75.5) ในจังหวัดเชียงใหม่ยังไม่เอื้อต่อการดำเนินชีวิตประจำวันเท่าที่ควร การคมนาคมภายในจังหวัด (70.5) ยังขาดระบบขนส่งมวลชนที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพื่อรองรับการเดินทางภายในเขตจังหวัด โดยเฉพาะในเขตอำเภอเมืองที่มีผู้คนสัญจรจำนวนมาก ความวุ่นวายทางการเมือง (60.2) ในปัจจุบันมีการเรียกร้องทางการเมืองในหลายประเด็น สำหรับจังหวัดเชียงใหม่ซึ่งเป็นจังหวัดใหญ่อีกจังหวัดหนึ่งที่มีประชาชนร่วมกันเรียกร้อง มีการเคลื่อนไหวทางการเมือง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในการตัดสินใจพำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่ สำหรับประเด็นสุดท้ายคือ การสื่อสารกับคนในท้องถิ่น (50.3) เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ในจังหวัดเชียงใหม่มีการสื่อสารด้วยภาษาล้านนาและภาษาไทยเป็นหลัก ซึ่งผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นส่วนใหญ่จะใช้ภาษาญี่ปุ่นในการสื่อสาร ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกิดปัญหาในการสื่อสารระหว่างคนสองกลุ่ม

โอกาส ของจังหวัดเชียงใหม่ในการรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นที่พำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น (85.2) และเป็นอีกหนึ่งกลุ่มเป้าหมายที่มีแนวโน้มเติบโตสูงในอนาคตเนื่องจากการพัฒนาด้านการแพทย์และสาธารณสุขที่ทำให้ประชากรมีอัตราการเสียชีวิตลดต่ำลง ผู้สูงอายุมีแนวโน้มจะมีอายุยืนยาวขึ้นกว่าในอดีต ซึ่งผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะใช้ชีวิตหลังเกษียณอายุงาน ประกอบกิจกรรมต่างๆ โดยเฉพาะกิจกรรมสันทนาการและการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน หรือเที่ยวชมศิลปะ วัฒนธรรมและธรรมชาติ เนื่องจากมีเวลามากกว่านักท่องเที่ยวอื่นๆ และมีความพร้อมทางการเงิน การท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุจึงเป็นช่องทางการท่องเที่ยวตลาดใหม่เนื่องจากเป็นตลาดที่มีคุณภาพและมีกำลังซื้อในการท่องเที่ยวสูงกว่าตลาดทั่วไป ซึ่งจังหวัดเชียงใหม่จะได้เปรียบในเรื่องของค่าครองชีพไม่สูง นโยบายของกลุ่มจังหวัดที่ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยว (76.5) ทางกลุ่มท่องเที่ยวจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ที่ประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง และแม่ฮ่องสอน ได้งบประมาณให้ทำโครงการเรื่องของการพำนักระยะยาวมากที่สุดในประเทศไทย ซึ่งที่อื่นๆ ยังไม่ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มากนัก นอกจากนี้รัฐบาลญี่ปุ่นมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวระยะยาว (71.1) โดยจัดตั้ง Long Stay Foundation ขึ้นมาในปี พ.ศ. 2535 เพื่อส่งเสริมให้คนญี่ปุ่นไปใช้ชีวิตในต่างประเทศเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสองสัปดาห์ติดต่อกัน แต่สุดท้ายจะต้องกลับมาพำนักที่ญี่ปุ่น (Long Stay Foundation, n.d) ซึ่งประเทศไทยเป็นจุดหมายสำคัญแห่งหนึ่ง

อุปสรรคของจังหวัดเชียงใหม่ในการรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นที่พำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย การแพร่ระบาดของโควิด-19 (89.9) ที่เป็นปัญหาทั่วโลกส่งผลกระทบต่อทุกด้าน ทั้งด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ สังคมและด้านอื่นๆ อีกมากมาย โดยผู้สูงอายุได้รับผลกระทบในหลายเรื่องเช่นการดูแลตนเอง การซื้อข้าวของเครื่องใช้ การเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ การเข้ารับบริการทางการแพทย์กรณีเจ็บป่วยรวมถึงการจัดกิจกรรมกลุ่มต่างๆ เป็นต้น อย่างไรก็ตามแม้การแพร่ระบาดของโควิด-19 จะเป็นอุปสรรคในการพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น แต่ด้วยความเชื่อมั่นของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นต่อระบบสาธารณสุขของจังหวัดเชียงใหม่จะช่วยบรรเทาความรุนแรงดังกล่าวได้ นอกจากนี้ยังมีการก่อการร้ายระหว่างประเทศ (75.4) โดยเมื่อวันอาทิตย์ที่ 12 กันยายน 2564 สถานเอกอัครราชทูตญี่ปุ่นใน 6 ประเทศของอาเซียน ประกอบด้วย ไทย สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย เมียนมา และ ฟิลิปปินส์ ได้แจ้งเตือนคนญี่ปุ่นที่อาศัยอยู่ในประเทศดังกล่าวว่าให้หลีกเลี่ยงสถานที่ที่มีผู้คนจำนวนมากมารวมตัวกันและให้ระมัดระวังเหตุก่อการร้ายที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นใจของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นที่จะตัดสินใจมาพำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่

จุดแข็ง (ร้อยละที่เห็นด้วย)	จุดอ่อน (ร้อยละที่เห็นด้วย)
1. ผู้คนเป็นมิตรอัธยาศัยดี (92.5) 2. ภูมิอากาศดี (80.1)	1. ปัญหาคุณภาพอากาศ PM 2.5 (ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ – เมษายน) (82.2) 2. การใช้ทางเดินสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ (75.5)

3. มีความปลอดภัยจากอาชญากรรมและภัยธรรมชาติ (76.4) 4. ความเชื่อมั่นในระบบสาธารณสุขของจังหวัดเชียงใหม่ (75.6) 5. ค่าใช้จ่ายในด้านสุขภาพ (64.1) 6. ค่าครองชีพต่ำ (67.9) 7. มีวัฒนธรรมที่หลากหลาย (65.5)	3. การคมนาคมภายในจังหวัด (70.5) 4. ความรวดเร็วทางการเมือง (60.2) 5. การสื่อสารกับคนในท้องถิ่น (50.3)
โอกาส (ร้อยละที่เห็นด้วย) 1. นักท่องเที่ยวในกลุ่มผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น (85.2) 2. นโยบายของกลุ่มจังหวัดที่ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยว (76.5) 3. รัฐบาลญี่ปุ่นมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวระยะยาว (71.1)	อุปสรรค (ร้อยละที่เห็นด้วย) 1. การแพร่ระบาดของโควิด-19 (89.9) 2. การก่อกองร้ายระหว่างประเทศ (75.4)

ตารางที่ 6 แสดงผลการวิเคราะห์ SWOT ของจังหวัดเชียงใหม่ในการรองรับการพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น

6. อภิปรายผลการศึกษา

จังหวัดเชียงใหม่ยังเป็นที่เป้าหมายของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในการพำนักระยะยาว แม้ว่าจะอยู่ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ประเด็นที่สำคัญคือผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นมีความเชื่อมั่นในระบบสาธารณสุขของจังหวัดเชียงใหม่ว่ามีมาตรฐานระดับสากล โดยเฉพาะโรงพยาบาลในเขตอำเภอเมือง ประกอบกับค่ารักษาพยาบาลไม่สูงเกินไป ซึ่งมีอุปกรณ์และเครื่องมือทางการแพทย์ที่ครบถ้วน ทันสมัย มีล่ามภาษาต่างประเทศ ทำให้ระบบการดูแลคนไข้ได้รับการยอมรับจากผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น ซึ่งเป็นอีกหนึ่งเหตุผลที่ผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นยังคงเลือกพำนักระยะยาวอยู่ในเชียงใหม่ภายใต้การแพร่ระบาดของโควิด-19 อย่างไรก็ตาม การพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นไม่ได้อยู่เฉพาะในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่เท่านั้น ยังได้กระจายไปยังอำเภออื่นๆของจังหวัดเชียงใหม่ ดังนั้นการให้บริการสาธารณสุขที่มีมาตรฐานเช่นนี้ ควรมีความครอบคลุมทุกอำเภอของจังหวัดเชียงใหม่ด้วย สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญทางด้านสาธารณสุข ดังนั้นสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ต้องสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในด้านความพร้อมของการรักษาพยาบาลและให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ในจังหวัดต่อการรับมือของโรคระบาด

นอกจากนี้แล้วยังมีอิทธิพลด้านอื่นๆ อาทิ อิทธิพลของภูมิอากาศที่ดีที่เหมาะสมแก่การใช้ชีวิตในบั้นปลาย รวมทั้งการที่คนเชียงใหม่เป็นมิตรและอัธยาศัยดี ซึ่งเป็นลักษณะนิสัยเฉพาะของคนท้องถิ่น เป็นสิ่งที่ดึงดูดทำให้ผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นตัดสินใจในการเลือกจังหวัดเชียงใหม่เป็นที่พำนักระยะยาวในช่วงหลังเกษียณ อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่ายังมีปัญหาทางการสื่อสารระหว่างคนเชียงใหม่และผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น ดังนั้นจังหวัดเชียงใหม่จำเป็นต้องเร่งส่งเสริมและสนับสนุนให้คนเชียงใหม่เรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมต่างชาติ เพื่อให้เพิ่มความสามารถในการสื่อสาร ซึ่งจะส่งผลต่อความสามารถของจังหวัดเชียงใหม่ในการรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นที่ต้องการพำนักระยะยาวในอนาคต

สำหรับผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของการพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ทำให้คนเชียงใหม่และผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ได้ กล่าวได้ว่าการแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ทางด้านสังคมระหว่างชาวไทยและผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น นอกจากนี้ยังทำให้รายได้ของผู้ประกอบการที่มีกิจการเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นลดลงเนื่องจากมาตรการการป้องกันโควิดด้วย อย่างไรก็ตามทั้งผู้ประกอบการและชาวเชียงใหม่มีความเป็นมิตรและมีทัศนคติที่ดีต่อการพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น และหากหลัง

สถานการณ์โควิด-19 ชาวเชียงใหม่ยังคงมีความประสงค์ให้ผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นเข้ามาพำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่ดั้งเดิม ดังนั้นหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องควรสร้างมาตรการที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการเลือกจังหวัดเชียงใหม่เพื่อพำนักระยะยาว อาทิ มาตรการเกี่ยวกับปัญหามลพิษทางอากาศและสภาพแวดล้อมที่กระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันทั้งด้านกายภาพและด้านสุขภาพ ความสะดวกในการต่ออายุวีซ่า การประชาสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อเชิญชวนชาวญี่ปุ่นให้เลือกเชียงใหม่เป็นที่พำนักระยะยาว เป็นต้น

สำหรับแนวทางในการพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่ภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ในการรองรับการพำนักระยะยาวของชาวญี่ปุ่นนั้น สาธารณสุขจังหวัดซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการ ดูแลการแพร่ระบาดของโควิด-19 ต้องสร้างความมั่นใจให้กับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นหรือผู้ที่กำลังจะเกษียณว่าจังหวัดเชียงใหม่มีความพร้อมในการที่จะดูแลทั้งในช่วงเวลาปกติและในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค ด้วยความมีมาตรฐานทั้งในด้านการให้บริการและราคา แต่สิ่งที่จังหวัดเชียงใหม่ต้องเร่งแก้ปัญหาคือปัญหาคุณภาพอากาศ PM 2.5 ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนทั่วไปที่อาศัยในจังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นที่พำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่ด้วย

เอกสารอ้างอิง

- Long Stay Foundation. (n.d.). *The outline of the "longstay"*. Retrieved March 19, 2021, from <http://www.lonestay.or.jp>
- Smart SME.(2560). "มาเลเซีย" เมืองนวัตกรรมการแพทย์สู่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ.สืบค้น 21 มกราคม 2564. จาก <https://www.smartsme.co.th/content/60717>
- World Travel & Tourism Council. (2017). *Economic Impact of Travel & Tourism Report*. Retrieved 29 April 2021, from <https://wttc.org/>
- กรวรรณ สังขกร.(2559).โอกาส และศักยภาพการแข่งขันด้านธุรกิจ Long Stay กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1.สืบค้น 20 กุมภาพันธ์ 2564 จาก <http://site.sri.cmu.ac.th/>
- กรมควบคุมโรค.(2563).กรมควบคุมโรค แนะนำประชาชนเพิ่มระยะห่างทางสังคม “Social Distancing” กับ 8 วิธี ป้องกันโรคโควิด-19.สืบค้น 21 มกราคม 2564. จาก <https://ddc.moph.go.th/brc/news.php?news=12278&deptcode=brc>
- เฉลิมพล แจ่มจันทร์และ อรไท โสภารัตน์. (2557). การพำนักระยะยาวของคนญี่ปุ่นในจังหวัดเชียงใหม่: การวิเคราะห์ปัจจัยกำหนดในช่วงก่อนและหลังการพำนัก. *วารสารญี่ปุ่นศึกษา*,29(1),16-34
- เทียนแก้ว เลี่ยมสุวรรณ และคณะ. (2562).รูปแบบของการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในประเทศไทย: กรณีศึกษาอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี. *วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง*, 8(3).
- ธนาคารแห่งประเทศไทย.(2563). *เศรษฐกิจโลก เศรษฐกิจไทยหลังโควิด 19 : โรคปฏิวัติโลก ยกเครื่องสู่อุณหภูมิชีวิตใหม่*.สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2564 จาก https://www.bot.or.th/Thai/BOTMagazine/Pages/256303_CoverStory.aspx
- ปานเสก อารุทธสุข,เทียนแก้ว เลี่ยมสุวรรณ, กาญจนา บุญยัง,โซเฮ โอกะวะ.(2561).โครงการรูปแบบของการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในประเทศไทย. สืบค้น 21 มกราคม 2564. จาก http://dSPACE.lib.buu.ac.th/bitstream/1234567890/3783/3/2563_278.pdf
- พนิดา อนันตนาคม. (2557). *ข้อเสนอยุทธศาสตร์ ตลาดคลองเตย : การศึกษาภูมิหลังทางวัฒนธรรม และการใช้ชีวิตของกลุ่มเป้าหมายให้มากขึ้น*. กองวิจัยการตลาด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2564 จาก <http://www.etatjournal.com/web/menu-read-web-etatjournal/menu-2014/menu-2014-jul-sep/606-32557-longstay>
- พิชญลักษณ์ พิชญกุล และ อติศักดิ์ อีรานูพัฒนา.(2561).การรับรู้เกี่ยวกับเชียงใหม่ของกลุ่มชาวญี่ปุ่นสูงอายุที่พำนักระยะยาว. *วารสารเครือข่ายญี่ปุ่นศึกษา*, 8(2), 38 – 57
- ยุทธ ไกยวรรณ. (2555). หลักการและการใช้การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกสำหรับการวิจัย. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล*

- ระพีพรรณ คำหอม และคณะ. (2547).โครงการประเมินผลการจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการขังชีพสำหรับผู้สูงอายุ " เสนอต่อ สำนักส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็กเยาวชน ผู้ด้อยโอกาสคนพิการและผู้สูงอายุ. กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. กรุงเทพฯ: บริษัทบางกอกบล็อท จำกัด
- วลัยพร กาญจนการุณ และ ชีรัช ปัญโญ. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างชาวญี่ปุ่นและชาวไทยในจังหวัด เชียงใหม่ช่วงก่อนและระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง. *วารสารอินทนิลทักษิณสาร มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 11(1), 37-61
- สถานกงสุลใหญ่ญี่ปุ่น ณ นครเชียงใหม่. (2562). *สถิติ O-A VISA*. สืบค้น 21 มกราคม 2564 จาก https://www.chiangmai.th.emb-japan.go.jp/itprtop_th/index.html
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.(2564).*วิเคราะห์ผลกระทบของของโควิด-19 ต่อธุรกิจท่องเที่ยว*. สืบค้น 21 มกราคม 2564. จาก <https://tdri.or.th/2021/02/covid-112/>
- สุดปรารถนา ดวงแก้ว. (2557). การย้ายถิ่นเพื่อเปลี่ยนวิถีชีวิตของคนญี่ปุ่น: กรณีศึกษาคนญี่ปุ่นวัยเกษียณใน จังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย. *วารสารเครือข่ายญี่ปุ่นศึกษา*, 5(1), 35-52
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.(2565). *รายได้ประชาชาติของประเทศไทย พ.ศ. 2563*. สืบค้น 21 มกราคม 2564. จาก https://www.nesdc.go.th/main.php?filename=ni_page
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ.(2563).สถิติประชากร.สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2564 จาก <http://www.nso.go.th/sites/2014>
- อัญญาพัศศา จันทร์ชลอ, อศวิทย์ อิทธิภูมิพัฒน์, และ ฉันทนา จันทร์บรรจง. (2559). กลยุทธ์การสร้างควม ได้เปรียบในการ แข่งขันของธุรกิจที่พำนักระยะยาวสำหรับชาวญี่ปุ่นสูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่. *Research and Development Journal, Loei Rajabhat University*,11(38), 45-55